

ВІЙСЬКОВЕ НЕКРОПОЛЕЗНАВСТВО

УДК 726.84-057.36(477-25)+069

© Володимир РУГАЛЬ

БРАТСЬКА МОГИЛА НА БОРТНИЦЬКОМУ КЛАДОВИЩІ м. КИЄВА

На основі наявної джерельної бази досліджено історію братського захоронення на Бортницькому кладовищі м. Києва воїнів Червоної армії, загиблих у період Другої світової війни. Встановлено кількість загиблих та їхні імена.

Ключові слова: Друга світова війна, кладовище, братська могила, Бортничі, поховання, Червона армія, м. Київ.

Під час Другої світової війни Бортничі – село Бориспільського району Київської області. Згідно з рішенням Київської обласної ради народних депутатів № 344 «Про зміни в адміністративно-територіальному устрої ряду районів області» від 21 грудня 1987 р. село здобуло статус селища міського типу Бориспільського району. 26 серпня 1988 р. Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про розширення меж міста Києва» селище міського типу Бортничі включено до складу м. Києва [1, 150–152]. Нині це мікрорайон Дарницького району столиці України.

На території Бортничів знаходиться один із найстаріших некрополів міста, який виник у XVII ст. для поховання мешканців села. Згідно з рішенням Виконавчого комітету Київської міської адміністрації № 34 від 16 січня 2009 р. це закрите кладовище. На його території знаходиться братська могила радянських воїнів, які загинули в боях за Бортничі під час Другої світової війни. Братська могила, біля якої традиційно встановлено скульптуру солдата, – складова частина меморіалу, який включає в себе алею, з обох сторін якої знаходяться плити з іменами 36-ти загиблих бортничан, які полягли на фронтах війни у складі Червоної армії (додаток 1).

У цій розвідці зроблено спробу за наявним у Національному музеї історії України у Другій світовій війні документальним масивом встановити кількість та імена військовослужбовців, похованих у братській могилі на Бортницькому кладовищі, а також дослідити історію цього поховання.

Звільнення від гітлерівців Київської області розпочалося 17 вересня 1943 р., майже всі села Бориспільського району Київської області були очищені від

ворога до кінця вересня, Бортничі – 28 вересня 1943 р. [12, 175]. У боях на території Бориспільського району загинуло чимало бійців Червоної армії. Кількість загиблих військовослужбовців через недосконалість обліку втрат і ведення відповідної документації уточнювалася після війни, на жаль, цей процес триває й донині. Так, згідно з даними Бориспільського РВК за 17 лютого 1953 р., на території району були поховані 4167 бійців Червоної армії, 13 липня 1953 р. уточнена кількість похованих військовослужбовців сягнула 4554 осіб [13, 12, 15].

Поховання загиблих воїнів відбувалося згідно з наказом народного комісара оборони СРСР № 138 від 15 березня 1941 р., де були прописані дії щодо збору та поховання загиблих. У 5-му розділі наказу наводилися інструкції щодо поховань, а саме зазначалося: «Поховання тіл загиблих відбувається тільки в масштабі дивізії (бригади) командами, які створені за розпорядженням командира, до братських могил чи до братських кладовищ» [11].

Згідно з донесеннями військових частин, які брали участь у боях біля с. Бортничі, тут було кілька поховань. Перше поховання воєнного часу з'явилося під час боїв наприкінці вересня 1943 р. Протягом 26–27 вересня на південній околиці села загинули та були поховані 6 офіцерів 342-го стрілецького полку 136-ї дивізії 38-ї армії Воронезького фронту. Можливо, були поховані й військовослужбовці рядового і сержантського складу, та, на жаль, цього факту встановити не вдалося (додаток 2) [39].

30 вересня 1943 р. до с. Бортничі прибули частини 163-ї стрілецької дивізії 50-го стрілецького корпусу 38-ї армії Воронезького фронту. На північній околиці села розмістився 529-й стрілецький полк, на південній – штаб 163-ї стрілецької дивізії та 1318-й стрілецький полк, які готувалися до форсування Дніпра [40]. За 1,5 км до Бортничів, у лісі, розташовувався 759-й стрілецький полк, який у форсуванні участі не брав [40]. На цей час частини дивізії вже один раз форсували Дніпро – 25 вересня 1943 р. через Матвіївську затоку на Труханів острів. На жаль, ця спроба була невдалою.

У ніч з 1 на 2 жовтня 1943 р. розвідувальна група 1318-го стрілецького полку з п'яти бійців у складі розвідника М. Внукова, сапера Мартинова та телефоністів М. Кліннікова, М. Пилипенка й І. Карасьова переправилася через Дніпро на Жуків острів. Перед групою було поставлено завдання – корегувати артилерійський вогонь для прикриття підрозділів 163-ї стрілецької дивізії, що форсували Дніпро. Завдання було успішно виконано [2, 182–183]. Протягом 2–7 жовтня 1943 р. 529-й та 1318-й стрілецькі полки вищезазначеної дивізії вели бої за утримання та розширення захопленого плацдарму [40].

Згідно з бойовими та оперативними донесеннями в цих боях із 1 до 5 жовтня 1943 р. 163-тя стрілецька дивізія зазнала втрат – 26 вбитих та 114 поранених воїнів [39]. За уточненими даними 50-го стрілецького корпусу, з 1 до 7 жовтня 1943 р. 163-тя стрілецька дивізія втратила вбитими – 66 воїнів і пораненими – 91 [40]. Згідно з донесенням 163-ї стрілецької дивізії, 1348-й стрілецький полк втратив 31 воїна, яких поховали на західній околиці Бортничів, а

529-й стрілецький полк – 27 воїнів, яких поховали в братській могилі за 2 км на схід від Жукового острова. [40]. Загальна кількість похованих у двох могилах – 58 осіб. Загалом з моменту прибуття частин 163-ї стрілецької дивізії до с. Бортничі загинув 61 воїн (додаток 3).

Встановлено, що біля с. Бортничі загинули уродженці Броварського району Київської області: Д.Є. Рак та І.Є. Рак, М.С. Прокопенко, І.А. Топиха, М.Н. Щербак, П.Ф. Короткий, П.М. Юрченко, І.Д. Д'яченко [28–33; 36]. Серед загиблих військовослужбовців 1318-го стрілецького полку, похованих у Бортничачах, значаться воїни інших областей України: Харківської – М.Т. Нечитайло, Сумської – М.І. Дерев'янченко, А.С. Баранов, Чернігівської – Г.С. Цигура, І.С. Дудко, Г.С. Головка [15–21]. Можна стверджувати, що частина загиблих і похованих у Бортничачах воїнів, була з-поміж числа щойно мобілізованого населення визволених від гітлерівців сіл і міст тих областей України, в боях на території яких брала участь 163-тя стрілецька дивізія, яка й, відповідно, відразу і доукомплектовувалася кадрами з місцевого населення. Особливо це стосувалося 1318-го стрілецького полку, який поніс відчутні втрати під час боїв на лівому березі Дніпра.

У братській могилі на кладовищі Бортничів похований Герой Радянського Союзу Іван Давидович Д'яченко, 1906 р. н., із с. Плоске Броварського району Київської області [25; 3, 541]. До початку Другої світової війни Іван Д'яченко пройшов строкову військову службу, здобув бойовий досвід під час радянсько-фінляндської війни 1939–1940 рр. У рідному селі працював бригадиром будівельної бригади. За спогадами односельців, цей чоловік мав золоті руки, умів і будинок збудувати, і дитячу колиску зробити. Любив і шанував свою дружину, виховував чотирьох дітей. З початком німецько-радянської війни був мобілізований до лав Червоної армії, брав участь в оборонних боях на території України, зокрема в обороні Києва (11 липня – 19 вересня 1941 р.) [3, 459]. Після невдалих спроб пробитися з оточення повернувся додому. Після звільнення від гітлерівців 26 вересня 1943 р. рідного села, був повторно мобілізований та направлений до 1318-го стрілецького полку 163-ї стрілецької дивізії 38-ї армії Воронезького фронту. 2 жовтня 1943 р. стрілець І. Д'яченко у складі десантної групи форсував Дніпро на Жуків острів, де відзначився в перших боях. Особисто закидав гранатами ворожий окоп та не раз вступав у ближні бої з противником. Загинув 5 жовтня 1943 р. Посмертно удостоєний звання Героя Радянського Союзу [38; 3, 459]. Родина про долю батька дізналася лише після війни, у 1946 р. Проте командування 163-ї стрілецької дивізії в грудні 1943 р. направило дані з обліку втрат військового підрозділу зі списком воїнів дивізії, які загинули протягом жовтня – листопада 1943 р., де був зазначений І.Д. Д'яченко [39]. Згідно з даними 1953 р., у списках братської могили с. Бортничі не було зафіксовано, що Іван Давидович Д'яченко – Герой Радянського Союзу, це може пояснюватися відсутністю відповідної інформації в Бориспільському військовому комісаріаті [13, 8].

Після детального вивчення імен загиблих воїнів, викарбуваних на меморіальних плитах, встановлено факт наявності прізвищ воїнів, які загинули та поховані в інших місцях. Зокрема, Каменський Петро Охримович з м. Переяслав-Хмельницький Київської області загинув у с. Гнідин Бориспільського району Київської області, де й був похоронений. Лесько Демид Григорович загинув і похований у с. Бортники Брацлавського району Вінницької області. Лопата Іван Р. загинув й похований в м. Боярка Києво-Святошинського району Київської області [39]. Відомі непоодинокі факти, коли воїнів випадково зараховували загиблими, й рідним направлялися повідомлення про смерть. Зокрема, Ю.І. Соловей, уродженець с. Русанівка Броварського району Київської області, у списках втрат 1318-го стрілецького полку за період форсування Дніпра вважався загиблим та похороненим у Бортничих 4 жовтня 1943 р. Рідним було направлено сповіщення про загибель, а через рік надійшла ще одна «похоронка», згідно з якою Ю.І. Соловей «був поранений і помер 18 жовтня 1944 р. Похований на кладовищі маєтку Глудас Залуцької волості Мітавського повіту Латвійської РСР» (додаток 5) [34; 35].

8 жовтня 1943 р. 163-тю стрілецьку дивізію 38-ї армії Воронезького фронту було знято з позицій і направлено на Лютізький плацдарм, а на Жуків острів передислоковано 367-й стрілецький полк 71-ї стрілецької дивізії 38-ї армії. Під час боїв на Жуковому острові в жовтні – листопаді 1943 р. 367-й стрілецький полк втратив 42 бійці. Згідно з донесенням про втрати полку, частина воїнів була похоронена в братській могилі на острові, проте були й такі, що лишилися на полі бою (додаток 4) [39]. Наразі встановлено, що п'ять воїнів (Г.П. Заєць, І.І. Мольков, А. Рустанов, Л.С. Черепанов, М.Д. Щишмаков), які загинули та були похоронені в братській могилі на Жуковому острові, значаться на Байковому кладовищі м. Києва, що підтверджує факт перепоховання воїнів у повоєнний час [36; 10, 312, 327, 338, 351, 354]. Цей прецедент дає підстави стверджувати про реальність перенесення на Байкове кладовище останків інших воїнів, які були похоронені в братській могилі: М. Алаберди, І.П. Александрова, Б. Ализова, С.П. Грідіна, А. Бельдичинова, О.Д. Бесчасних, Д.І. Дубровцева, М.М. Іванова, М. Каримова, М.Г. Мозглавова, І. Наркілова, В.Б. Серова, Г.О. Рогачева, П.В. Тищенко. На жаль, встановити точне місце упокоєння воїнів, тіла яких лишилися на полі бою, неможливо. Можна лише припустити кілька варіантів: воїни лишилися на Жуковому острові; були перепоховані на Байковому кладовищі або до братської могили с. Бортничі.

У другій половині жовтня 1943 р. біля с. Бортничі розташовувався 69-й медико-санітарний батальйон 71-ї стрілецької дивізії, в якому в жовтні – листопаді померли від ран та були поховані в могилі за 300 м північно-східніше села, біля дороги: О.В. Балакшин, І.І. Поляков, Ф.Ф. Перегуда, С.Ю. Стась [39; 23; 27]. Тіло Ф.Ф. Перегуди забрала дружина, яка проживала в м. Бориспіль. Інших воїнів наприкінці 1940-х років було перепоховано до братської могили на кладовищі села [39].

Отже, після визвольних боїв та форсування Дніпра в с. Бортничі та поблизу нього знаходилося 4 братські могили радянських воїнів.

Перші перепоховання загиблих воїнів відбулися в повоєнні роки. Під час цього процесу втрачалися імена похованих бійців. Цей прикрий факт пояснюється системою обліку, що відбувався згідно з наказом НКО № 138 від 15 березня 1941 р., де зазначалося: «...на плитах писати прізвища 5–6 загиблих, а далі – та інші...». Утім, відповідно до цього ж наказу, мали складатися повні списки похоронених у 2 примірниках: один – направлявся до управління обліку втрат, а інший – мав лишатися на місцях [11]. На жаль, таких списків на місцях не збереглося. Крім того, якщо список прізвищ на могилі стирався, надалі встановити імена загиблих воїнів на місцях було неможливо. Тому в братських могилах і покояться «невідомі» бійці. Можна припустити, що саме такий випадок стався з воїнським похованням бійців 529-го стрілецького полку на Жуковому острові. Після війни загиблі воїни 529-го стрілецького полку були перепоховані до братської могили на кладовищі с. Бортничі як невідомі солдати. Це стосується й останків воїнів 71-ї стрілецької дивізії, які загинули у боях за Жуків острів й «лишилися на полі бою».

Після порівняння відомостей із Документального фонду з обліку людських військових втрат України у Другій світовій війні та списків викарбуваних прізвищ на меморіальній плиті воїнського поховання на Бортиницькому кладовищі із відомостями з обліку втрат військових підрозділів можна стверджувати, що у вищезазначеній братській могилі похоронено 95 воїнів із 136-ї, 163-ї, 71-ї стрілецьких дивізій, а також померлі від ран у 69-му медико-санітарному батальйоні. Серед них: 10 офіцерського, 9 сержантського й решта рядового складу (додаток б).

Отже, як вдалося встановити, через ряд об'єктивних та суб'єктивних обставин протягом десятиліть десятки воїнів Червоної армії не значилися упокоєними в братській могилі на Бортницькому кладовищі. На жаль, подібна ситуація спостерігається із багатьма могилами на території України.

Джерела та література:

1. *Адміністративно-територіальний поділ Київщини 1918–1920 роки, довідник / автор-упорядник: Коріній М.М.* – Біла Церква: Видавець Пшонківський О.В., 2012. – 304 с.: іл.
2. *В битве за Киев. Воспоминания, очерки / Григорович Д.Ф. (редактор), Королев В.С. (составитель).* – К.: Молодь, 1983. – 320 с.
3. *Герои Советского Союза: краткий биографический словарь в 2-х т. Т. 1 / Пред. ред. коллегии И.Н. Шкадов.* – М.: Воениздат, 1987. – 911 с.
4. *Книга Пам'яті України. Київська область. У 8 т. Т. 2 / Гол. ред. кол.: І.О. Герасимов (керівник) та ін.; обл. ред. кол. Г.Й. Гончарук (голова) та ін.* – К.: Молодь, 1995. – 760 с.
5. *Там само.* – Т. 5. / Гол. ред. кол.: І.О. Герасимов (керівник) та ін.; обл. ред. кол. Г.Й. Гончарук (голова) та ін. – К.: Молодь, 1996. – 888 с.

6. Книга Пам'яті України. Сумська область. У 14 т. Т. 1 / Гол. ред. кол.: І.О. Герасимов (керівник) та ін.; обл. ред. кол. О.Д. Мартиненко (керівник) та ін. – Суми: Слобожанщина, 1994. – 312 с.
7. Там само. – Т. 6 / Гол. ред. кол.: І.О. Герасимов (керівник) та ін.; обл. ред. кол. О.Д. Мартиненко (керівник) та ін. – Суми: Видавництво «Слобожанщина», 1995. – 880 с.
8. Книга Пам'яті України. Харківська область. У 20 т. Т. 5. / Гол. ред. кол.: І.О. Герасимов (керівник) та ін.; обл. ред. кол. О.Л. Сидоренко (керівник) та ін. – Харків: Наукова редакція Харківського обласного видання Книги Пам'яті України, 1995. – 847 с.
9. Книга Памяти Украины. Черниговская область. В 9 т. Т. 8 / Главн. ред. колл: И.А. Герасимов (руководитель) и другие; обл. ред. колл. С.М. Вдовенко (руководитель) и другие. – К.: Поисково-издательское агенство «Книга Памяти Украины», 1997. – 980 с.
10. Подвиг на віки: Книга Пам'яті України – місто-герой Київ / Ред. кол.: А.І. Тимчик (голова) та ін. – К.: Пошуково-видавниче агенство «Книга Пам'яті України», 2000. – 912 с.
11. Приказ Народного комиссара обороны Союза ССР № 138 от 15 марта 1941 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.soldat.ru/> (дата звернення: 05.02.2019). – Назва з екрана.
12. Україна. Хроніка визволення: дослідження, документи, свідчення / Інститут історії України НАН України; Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років». – К.: Аеростат, 2014. – 324 с.
13. Фонди Національного музею історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс (далі – Фонди НМІУДСВ). – Тф-5174/43.
14. Там само. – Тф-5174/45.
15. Там само. – Тф-5453/7.
16. Там само. – Тф-5454/14.
17. Там само. – Тф-5773/12.
18. Там само. – Тф-5585/10.
19. Там само. – Тф-5585/11.
20. Там само. – Тф-5585/19.
21. Там само. – Тф-5585/10.
22. Там само. – Всеукраїнська база загиблих (далі – ВБЗ). – Кв-69270.
23. Там само. – Кв-76588.
24. Там само. – Кв-77944.
25. Там само. – Кв-82077.
26. Там само. – Кв-82621.
27. Там само. – Кв-82926.
28. Там само. – Кв-106840.
29. Там само. – Кв-107286.
30. Там само. – Кв-107370.
31. Там само. – Кв-107376.
32. Там само. – Кв-107420.
33. Там само. – Кв-107433.
34. Там само. – Кв-107396.
35. Там само. – Кв-107396/1.
36. Там само. – Кв-108023.
37. Ясев Г.Є. Дніпровська ділянка Поясу бойової слави Жуків острів / Г.Є. Ясев – К.: Книга Пам'яті України, 2004. – 26 с.

38. *Электронный банк документов «Подвиг народа в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.»* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.podvignaroda.mil.ru/> (дата звернення: 05.02.2019). – Назва з екрана.
39. *Обобщенный банк данных о защитниках Отечества, погибших и пропавших без вести в период Великой Отечественной войны и послевоенный период «Мемориал»* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.obd-temorial.ru/> (дата звернення: 05.02.2019). – Назва з екрана.
40. *«Память народа 1941–1945»* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pamyat-naroda.ru> (дата звернення: 05.02.2019). – Назва з екрана.

© Владимир РУГАЛЬ

БРАТСКАЯ МОГИЛА НА БОРТНИЧЕСКОМ КЛАДБИЩЕ г. КИЕВА

На основе имеющейся источников исследована история братского захоронения на Бортническом кладбище г. Киева воинов Красной армии, погибших в период Второй мировой войны. Установлено количество погибших и их имена.

Ключевые слова: Вторая мировая война, кладбище, братская могила, Бортничи, захоронения, Красная армия, г. Киев.

© Volodymyr RUHAL

FRATERNAL GRAVE AT BORTNYTSKYI CEMETERY IN KYIV

The wounds of the Second World War do not heal to this day, because a significant number of fallen soldiers of that armed confrontation have not yet found their resting place. Unfortunately, this mainly refers to one of the winners' armies – the Red Army. In the Soviet Union, the human life was not valued.

In the territory of Ukraine, at the end of hostilities in autumn of 1944, almost every locality had a burial place for soldiers. The fierce fighting was taking place during the crossing of the Dnipro River and for the capital of Ukraine. It has not known yet the final number of killed soldiers in these battles. Nowadays, the historians admit that about 1 million Soviet combatants were killed while the crossing of the Dnipro River during the offensive of the Red Army. Unfortunately, the question of their immortality is relevant to this day, because not all have found their eternal rest.

The article highlights the history, the one of the hundreds of burials that have emerged during the crossing of the Dnipro River by soldiers of the Red Army near the capital of Ukraine – a fraternal grave at Bortnytskyi cemetery. On the basis of available sources, an attempt was made to trace the history of burial from the beginning of its inception to the present. It was found out which military formations of the Red Army were located in the village of Bortnychi during the crossing of the Dnipro River. After a detailed study of the regulatory documents it has been established that, unfortunately, nowadays on a plate of a fraternal grave are carved the names of not all soldiers who are buried in it. We can say that 95 soldiers of the Soviet Army were buried in the fraternal grave at Bortnytskyi cemetery; their names are listed in the appendix.

Keywords: Second World War, cemetery, fraternal grave, Bortnychi, burial, Red Army, Kyiv.

Сучасний вигляд братської могили на Бортницькому кладовищі

Воїни 342-го стрілецького полку 136-ї стрілецької дивізії 38-ї армії Воронезького фронту, що загинули та поховані у с. Бортничі

1. Головльов Іван Миколайович загинув 26.09.1943 – лейтенант
2. Досталь Микола Володимирович загинув 26.09.1943 – лейтенант
3. Єлесін Лука Ахмуратович загинув 26.09.1943 – капітан
4. Дунаєв Микола Олександрович загинув 27.09.1943 – лейтенант
5. Затеєв Іван Данилович загинув 27.09.1943 – лейтенант
6. Шмультян Рудольф Ісаакович загинув 27.09.1943 – лейтенант

Додаток 3

Загиблі воїни 163-ї стрілецької дивізії, поховані в братській могилі
на Бортницькому кладовищі м. Києва

29.09.1943

1. Крутиков Іван Іванович
2. Оселедько Федот Яковлевич
3. Рязанов Павло Семенович

30.09.1943

4. Любимов Іван Павлович

3.10.1943

5. Шестаков Микола Олек.

1318 сп

03.10.1943

6. Баранов Андрій Степанович
7. Басалаєв Олександр Михайлович
8. Гарєєв Алтар
9. Дерев'янченко Микола Іванович
10. Симбі(а)ров Фрол Ілліч
11. Тагієв Абрагім Багірович
12. Худайбергенов Аскар

04.10.1943

13. Головка Григорій Сидорович
14. Дудко Іван Савович
15. Карпов Олександр Сергійович
16. Короткий Петро Федорович
17. Прокопенко Микола Семенович
18. Прусов Борис Михайлович
19. Рак Данило Єрмолайович
20. Рак Іван Єрмолайович
21. Топиха Іван Андрійович
22. Цигура Гаврило Степанович
23. Щербак Олександр Нефдімович
24. Юрченко Павло Микитович

05.10.1943

25. Авизов Кули Петрович
26. Ветошкін Василь Карпович

27. Дьяченко Іван Давидович
28. Марулев Григорій Тимофійович
29. Нечитайло Макар Трохимович
30. Новиков Олександр Олексійович
31. Помошников Семен Георгійович
32. Худанин Степан Никифорович
33. Чарнієв Джапар

204-й окремий винищувальний протитанковий дивізіон

34. Левшаков Семен Васильович

529 сп
Бортничі
03.10.1943р.

35. Бевз Гнат Михайлович

05.10.1943

36. Пчелин Володимир Олександрович (лейтенант)

Жуків острів
03.10.1943

37. Ротнов Павло Миколайович

38. Шестаков Микола Олексійович (телефоніст)

04.10.1943

39. Агарков Василь Данилович

40. Балієв Ураз

41. Вискочка Василь Васильович

42. Козловцев Микола Олександрович

43. Коршунов Петро Миколайович

44. Кузнецов Микола Степанович

45. Кулашка Павло Матвійович

46. Мустаєв Олександр Лаврентійович

47. Перлієв Орун

48. Попов Олександр Михайлович

49. Попов Яків Степанович

50. Рахметов Тека

51. Савелев В'ячеслав Олександрович

52. Сарчев Анаберд

53. Султанов Анатамрад

54. Татарніков Ілля Фролович

55. Шавгільдєєв Мельдан

56. Якшаєв Ураздурди

05.10.1943

57. Сізов Микола Федорович

58. Уразбаєв Кузумбек

06.10.1943

59. Кудрявцев Михайло Тарасович

07.10.1943

60. Альонін Василь Миколайович

61. Матвєєв Василь Семенович

Воїни 71-ї стрілецької дивізії 38-ї армії 1-го Українського фронту в боях
на Жуковому острові

1. Абдурахманов Абликарим загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
2. Адизов Буран зник безвісти 14.11.1943 р.
3. Алаберди Мари зник безвісти 02.11.1943 р.
4. Біченев Леонтій Григорович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
5. Браташ Федір Лаврентієвич загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою
6. Гарущенко Федір Матвійович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
7. Гридин Сергій Петрович зник безвісти 03.11.1943 р.
8. Дубовцев Дмитро Іванович загинув 6.11.1943 р. 367 сп
9. Заєць Григорій Пилипович загинув 11.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
10. Іркатаєв Ганівай загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
11. Кабакеєв Іван Артемович загинув 11.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
12. Капустін Гнат Кондрат'євич загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
13. Куц Володимир Лаврентійович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
14. Ламаренко Іван Михайлович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
15. Мустаєв Бінбіт загинув 13.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
16. Наркілов Ірісвай зник безвісти 03.11.1943 р.
17. Нестеров Василь Іванович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
18. Нурмаєв Дикан загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
19. Подкожурніков Віктор Іванович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
20. Радзанов Семен Амарганович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
21. Руть Марк Йосипович загинув 13.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
22. Садретдинов Кіямутлін загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
23. Серов Віктор Борисович зник безвісти 05.11.1943 р.
24. Татаренко Микола Федорович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
25. Уланов Віктор Іванович загинув 13.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
26. Утробін Ігнат Устимович загинув 11.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
27. Федоров Олександр Захарович загинув 13.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
28. Фофанов Іван Максимович загинув 12.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп
29. Хайдо Ода загинув 13.11.1943 р. Залишився на полі бою 367 сп

Додаток 5

Сповідення про загибель Солов'я Юхима Івановича –
Фонди НМІУДСВ. – ВБЗ. – Кв-107396

Место для печати

34 (76)

ИЗВЕЩЕНИЕ

Ваш Григорьевич, Виктор
Имя, имя отчество, фамилия
Поселин Евгений Иванович
Фамилия, имя и отчество

Сыновья от. Броварский р-н или Жуковск
Родился
в Вашем районе в 1919 году
находясь на фронте, пропал без вести

Теперь в составе семьи у родителей в Вязьме
Настоящее извещение является документом для возбуждения ходатайства о пенсия (приказ НКО СССР № _____)

Командир части 68808 Восточный комиссар
Имя, имя отчество, фамилия
Иванович
М. П.

ИТ-НКО. 2214-43

№ документа 1481-48 Форма № 7.01
Код документа
 № 2214
 № 2907 Городовскому Районному (городскому)
 военному комиссару Вязьме области (края)

Гор.

ИЗВЕЩЕНИЕ

Прошу известить гр-ну Соловья Евдокия
Фамилия, имя, отчество или, имя
Кисилевну проживающую в Кавказской обл. Таро
Имя, отчество Имя, отчество, фамилия

Василия р-н с. Вязьма том, что ее (его) Ю. Сергеевич
Имя, отчество, фамилия
Соловья Егор Иванович в бою за Социалистическую Родину, верный воинской присяге, проявив героизм и мужество, был ранен и умер от ран 19 Октября 1944 г. Подвиги и подвиги солдатских воев как из Ленинградской обл.
Имя, отчество, фамилия
Михаилево доу Заукалоз воюет воев

Начальник госпитала Соловья Евгений
Имя, отчество, фамилия
 Зам. уполн. делопроизводства Иванович
Имя, отчество, фамилия

ИТ-НКО. 2180-44

**Список воїнів Червоної армії, похоронених у братській могилі
на Бортницькому кладовищі**

№ з/п	П.І.Б	Місце народження	Звання	в/ч	Дата загибелі	Первинне місце поховання
1	Абдурахманов Абликарим		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
2	Авизов Кули Петрович	Ашхабадська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
3	Агарков Василь Данилович	Чкаловська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
4	Адизов Буран		рядовий	71 сд	14.11.1943	зник безвісти на Жуковому острові
5	Алаберди Мари		рядовий	71 сд	02.11.1943	зник безвісти на Жуковому острові
6	Альонін Василь Миколайович	Комі АРСР	рядовий	529 сп, 163 сд	07.10.1943	на Жуковому острові
7	Балієв Ураз	Ашхабадська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
8	Баранов Андрій Степанович	Сумська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	03.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
9	Басалаєв Олександр Михайлович	Новосибірська обл.	мол. лейтенант	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	с. Бортничі
10	Бевз Гнат Михайлович		рядовий	529 сп, 163 сд	03.10.1943	с. Бортничі
11	Біченев Леонтій Григорович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
12	Браташ Федір Лаврентійович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
13	Ветошкін Василь Карпович	Смоленська обл.	ст. сержант	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. околиця с. Бортничі

14	Вискочка Василь Васильович	Тулська обл.	сержант	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
15	Галеев Мірхайдер Сибатич	Чкаловська обл.	мол. лейтенант	163 сд	05.10.1943	с. Бортничі
16	Гареев Алтар	Башкирська АРСР	сержант	1318 сп, 163 сд	03.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
17	Гарущенко Федір Матвійович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
18	Головко Григорій Сидорович	Чернігівська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
19	Головльов Іван Миколайович	Горьковська обл.	лейтенант	342 сп, 136 сд	26.09.1943	с. Бортничі
20	Гридин Сергій Петрович		рядовий	71 сд	03.11.1943	зник безвісти на Жуковому острові
21	Дерев'янченко Микола Іванович	Сумська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	03.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
22	Досталь Микола Володимирович	м. Саратов	лейтенант	342 сп, 136 сд	26.09.1943	с. Бортничі
23	Дудко Іван Савович	Чернігівська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
24	Дунаєв Микола Олександрович	Вологодська обл.	лейтенант	342 сп, 136 сд	27.09.1943	с. Бортничі
25	Д'яченко Іван Давидович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. окраїна с. Бортничі
26	Затеев Іван Данилович	Східно-Казахтанська обл.	лейтенант	342 сп, 136 сд	27.09.1943	с. Бортничі
27	Єлесін Лука Ахмуратович	Свердловська обл.	капітан	342 сп, 136 сд	26.09.1943	с. Бортничі
28	Іркатаєв Ганівай		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
29	Кабакеев Іван Артемович		рядовий	367 сп, 71 сп	11.11.1943	на Жуковому острові
30	Капустін Гнат Кіндратович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
31	Карпов Олександр Сергійович	Саратовська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі

32	Козловцев Микола Олександрович	Московська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
33	Короткий Петро Федорович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
34	Коршунов Петро Миколайович	Горьківська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
35	Крутиков Іван Іванович	Московська обл.	сержант	163 сд	29.09.1943	с. Бортничі
36	Кудрявцев Михайло Тарасович	Читинська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	06.10.1943	2 км східніше Жукового острова
37	Кузнецов Микола Степанович	Калінінська обл.	мол. сержант	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
38	Кулашка Павло Матвійович	Саратовська обл.	сержант	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
39	Куц Володимир Лаврентійович		рядовий	367 сп, 71 сп	12.11.1943	на Жуковому острові
40	Ламаренко Іван Михайлович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
41	Левшаков Семен Васильович	Курська обл.	рядовий	204 овпд, 163 сд	05.10.1943	с. Бортничі
42	Любімов Іван Павлович	Челябінська обл.	сержант	163 сд	30.09.1943	с. Бортничі
43	Марулев Григорій Тимофійович	Івановська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. окраїна с. Бортничі
44	Матвеев Василь Семенович	Московська обл.	мол. сержант	529 сп, 163 сд	07.10.1943	2 км східніше Жукового острова
45	Мустанаєв Бінбіт		рядовий	367 сп, 71 сд	13.11.1943	на Жуковому острові
46	Мустаєв Олександр Лаврентійович	Н(м)арійська обл.	ст. сержант	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова

47	Наркілов Ірісвай		рядовий	71 сд	03.11.1943	зник бекзвісти на на Жуковому острові
48	Нестеров Василь Іванович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	залишився на полі бою о. Жуків
49	Нечитайло Макар Трохимович	Харківська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
50	Новіков Олександр Олексійович	Калінінська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
51	Нурмадов Дикан		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
52	Оселедько Федот Яковлевич	Луганська обл.	сержант	163 сд	29.09.1943	с. Бортничі
53	Перлієв Орду	Туркменська РСР	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
54	Подкожурніков Віктор Іванович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
55	Помошников Семен Георгійович	м. Ташкент	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зх. окраїна с. Бортничі
56	Попов Олександр Михайлович	Вологодська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
57	Попов Яків Степанович	Кіровська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше о. Жуків
58	Прокопенко Микола Семенович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
59	Прусов Борис Михайлович	Ярославська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
60	Пчелін Володимир Олександрович	Ленінградська обл.	лейтенант	163 сд	05.10.1943	с. Бортничі
61	Радзанов Семен Амарганович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові

62	Рак Данило Юхимович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
63	Рак Іван Юхимович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
64	Рахметов Тека		рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
65	Ротнов Павло Миколайович	м. Гур'єв	ефрейтор	529 сп, 163 сд	03.10.1943	2 км східніше Жукового острова
66	Ря(є)занов Павло Семенович	Тульська обл.	рядовий	163 сд	29.09.1943	с. Бортничі
67	Руть Марк Йосипович		рядовий	367 сп, 71 сд	13.11.1943	на Жуковому острові
68	Савельєв В'ячеслав Олександрович	Іванівська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
69	Садретдинов Кіямутлін		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
70	Сарчев Анабарди	Ашхабадська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
71	Серов Віктор Борисович		рядовий	71 сд	05.11.1943	зник безвісти на Жуковому острові
72	Сізов Микола Федорович	Татарська АРСР	рядовий	529 сп, 163 сд	05.10.1943	на Жуковому острові
73	Симбі(а)ров Фрол Ілліч	Орловська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	03.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
74	Султанов Анатамрад		рядовий	529 сп, 163 сд	04.03.1943	2 км східніше Жукового острова
75	Тагієв Абрагім Багірович	Азербайджанська РСР	ст. лейтенант	163 сд	03.10.1943	на полі бою в р-ні Києво Печерської лаври

76	Татаренко Микола Федорович		рядовий	71 сд	12.11.1943	зник безвісти на о. Жуків
77	Татарніков Ілля Фролович	Курська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
78	Топиха Іван Андрійович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
79	Уланов Віктор Іванович		рядовий	367 сп, 71 сд	13.11.1943	на Жуковому острові
80	Уразбаєв Кузумбек	Киргизька РСР	рядовий	529 сп, 163 сд	05.10.1943	2 км східніше Жукового острова
81	Утробін Ігнат Устимович		рядовий	367 сп, 71 сд	11.11.1943	на Жуковому острові
82	Федоров Олександр Захарович		рядовий	367 сп, 71 сд	13.11.1943	на Жуковому острові
83	Фофанов Іван Максимович		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
84	Хайдо Ода		рядовий	367 сп, 71 сд	12.11.1943	на Жуковому острові
85	Худайбергенов Аскар	Ташкенстська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	03.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
86	Худанін Степан Никифоров	Молотовська обл.	мол. сержант	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зах. країна с. Бортничі
87	Цигура Гаврило Степанович	Чернігівська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
88	Чарнієв Джапар	Ашхабадська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	05.10.1943	зах. країна с. Бортничі
89	Шавгільдєєв Мельдан	Ашхабадська обл.	рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова
90	Шестаков Микола Олекс.	Воронезька обл.	рядовий	365 ап, 163 сд	03.10.1943	о. Жуків
91	Шмульян Рудольф Ісаакович	Самарська обл.	лейтенант	342 сп, 136 сд	27.09.1943	с. Бортничі
92	Щербак Олександр Нефдімович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
93	Юрченко Павло Микитович	Київська обл.	рядовий	1318 сп, 163 сд	04.10.1943	зх. околиця с. Бортничі
94	Якшаєв Ураздурди		рядовий	529 сп, 163 сд	04.10.1943	2 км східніше Жукового острова